

треба усунути та привести національне законодавство у відповідність з міжнародними актами у сфері праці, встановити квоти на залучення визначеної кількості іноземців не тільки в цілому, а і за групами спеціальностей і прописати в Законі можливість розірвання трудового договору з іноземним громадянином при реорганізації підприємства, установи, організації, або у разі зміни її власника.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. / Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII // Верховна Рада України, офіційний веб-портал : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show /322-08>.
3. *Яцкевич І. І.* Правове регулювання реалізації іноземцями права на працю в Україні / І. І. Яцкевич // Часопис Національного університету “Острозька академія”. – 2015. – № 2 (12) : Серія Право. – 17 с.
4. *Спіцина Г. О.* Право іноземних працівників на працю / Г. О. Спіцина // Право : збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. – 2012. – Вип. 19. – С. 52-56. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpri_pravo_2012_19_10

Л. С. Дубчак
доцент кафедри галузевих юридичних дисциплін
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова,
кандидат юридичних наук, доцент, адвокат,
керівник юридичної клініки “Центр правничої допомоги”
(м. Київ)

“МОВНЕ ПИТАННЯ” ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ДОГОВОРІВ

Національне законодавство під зовнішньоекономічним договором (ЗЕД-контрактом) розуміє матеріально оформлену угоду двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямовану на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Відповідно до статті 5 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність” всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають рівне право здійснювати будь-які її види, прямо не заборонені законами України, незалежно від форм власності та інших ознак [1].

Отже, ЗЕД-контракт – це різновид цивільно-правового договору, який відрізняється від інших видів договорів особливим суб'єктним складом та особливою сферою застосування (в основному, це міжнародна торгівля).

ЗЕД-контракти є частиною цивільного законодавства, отже, на них поширюються загальні вимоги до правочинів, однак, з огляду на специфіку правового регулювання таких контрактів, на них також поширюються норми Господарського кодексу України [2], Закону України від 16.04.1991 р. “Про зовнішньоекономічну діяльність”, Закону України від 23.06.2005 р. “Про міжнародне приватне право” [3], Закону України від 24.02.1994 р. “Про міжнародний комерційний арбітраж” [4], Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів), затвердженого наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. № 201 [5], а також міжнародне законодавство, що є обов’язковим для України, зокрема, Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. [6], Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів 1974 року [7], Правила Інкотермс 2010 [8], розроблені Міжнародною торговою палатою тощо.

Права та обов’язки сторін ЗЕД-контракту визначаються матеріальним та процесуальним правом місця його укладання, якщо сторони не погодили інше.

Однак на практиці, і це підтверджує ч.1 ст.32 Закону України “Про зовнішньоекономічну діяльність”, сторони ЗЕД-контракту самостійно обирають право, що буде регулювати зміст їх правочину. Більше того, дуже часто сторони обирають різне право до різних частин ЗЕД-контракту (ст. 5 Закону). Однак при цьому вибір права щодо окремих частин правочину повинен бути явно вираженим [1].

Щоправда, право сторін самостійно обирати застосовне право не є абсолютним, адже, наприклад, право власності та інші речові права, відомості про які підлягають внесенню до державних реєстрів, визначаються правом держави, у якій це майно зареєстроване. До того ж, незалежно від права, що підлягає застосуванню, суд може застосовувати імперативні норми права іншої держави, які тісно пов’язані з відповідними правовідносинами. Вважається, якщо інше не передбачено або не впливає з умов, суті правочину або сукупності обставин справи, то правочин (ЗЕД-контракт) більш тісно пов’язаний з правом держави, у якій сторона, що повинна здійснити виконання, яке має вирішальне значення для змісту правочину, має своє місце проживання або місцезнаходження.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб’єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником у простій письмовій або в електронній формі, якщо інше не передбачено міжнародним договором України чи законом. У разі експорту послуг (крім транспортних) зовнішньоекономічний договір (контракт) може укладатися шляхом прийняття публічної пропозиції про угоду (оферти) або шляхом обміну електронними повідомленнями, або в інший спосіб, зокрема шляхом виставлення рахунка (інвойсу), у тому числі в електронному вигляді, за надані послуги.

Повноваження представника на укладення зовнішньоекономічного договору (контракту) може впливати з доручення (довіреності), установчих документів,

договорів та інших підстав, які не суперечать цьому Закону. Дії, які здійснюються від імені іноземного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності України, уповноваженим на це належним чином, вважаються діями цього іноземного суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності.

У суб'єктів ЗЕД-діяльності часто виникає питання, якою ж мовою має бути укладений такий договір.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює питання державної мовної політики в Україні є Закон України “Про засади державної мовної політики”, статтею 6 якого визначено, що державною мовою України є українська мова [9]. Українська мова як державна мова обов'язково застосовується на всій території України при здійсненні повноважень органами законодавчої, виконавчої та судової влади, у міжнародних договорах, у навчальному процесі в навчальних закладах в межах і порядку, що визначаються цим Законом. Держава сприяє використанню державної мови в засобах масової інформації, науці, культурі, інших сферах суспільного життя. Водночас, стаття 19 Закон України “Про засади державної мовної політики” визначає, що мовами міжнародних договорів України, а також угод підприємств, установ і організацій України з підприємствами, установами та організаціями інших держав є державна мова і мова іншої сторони (сторін), якщо інше не передбачено самим міжнародним договором [9].

Зовнішньоекономічний договір (контракт) укладається суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності або його представником в простій письмовій формі, якщо інше не передбачене міжнародним договором України або законом. Крім того, статтею 382 Господарського кодексу України визначено, що суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають право укласти будь-які зовнішньоекономічні договори (контракти), окрім тих, укладення яких заборонене законодавством України [2].

Форма і порядок укладення зовнішньоекономічного договору (контракту), права і обов'язки його сторін регулюються Законом України “Про міжнародне приватне право” [3]. Зовнішньоекономічні договори мають укладатися двома мовами для того, щоб обидві сторони чітко розуміли умови договору, щоб правочин був зрозумілий керівництву другої сторони за кордоном та мав там юридичну силу.

Необхідно звернути увагу на статтю 77 Митного кодексу України, яка визначає, що документи, необхідні для здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України при здійсненні зовнішньоекономічних операцій, подаються митному органу українською мовою, офіційною мовою митних союзів, членом яких є Україна, або іншою іноземною мовою, яка є поширеною у світі. Якщо оригінали таких документів складені іншою мовою, декларант має забезпечити їх переклад на українську мову за власний рахунок [10]. Тому підписання договору на двох мовах полегшить проходження відповідних митних процедур та митного оформлення товару.

Отже, зовнішньоекономічні договори мають укладатися у визначеній Цивільним кодексом України, Законом України “Про міжнародне приватне право” та іншими нормативно-правовими актами формі, українською мовою та мовою нерезидента – іншої сторони ЗЕД-контакту.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) може бути визнаний недійсним в судовому порядку, якщо він не відповідає вимогам законів України або діючим міжнародним договорам, згода на обов’язковість яких дана Верховною Радою України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України від 16.04.1991 р. № 959-XII “Про зовнішньоекономічну діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV “Про міжнародне приватне право” [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2709-15>.
4. Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII “Про міжнародний комерційний арбітраж” [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4002-12>.
5. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) / Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 06.09.2001 р. № 201 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0833-01>.
6. Конвенція ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_003.
7. Конвенція ООН про позовну давність у міжнародній купівлі-продажу товарів 1974 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_002.
8. Правила Інкотермс Міжнародний документ від 01.01.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/988_007.
9. Закон України від 03.07.2012 р. № 5029-VI “Про засади державної мовної політики” [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
10. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.